

Landsomfattende undersøkelse om personvern:

Datatilsynet vil lytte - og lære

Datatilsynet fikk i fjor nærmere 30 prosent flere saker enn året før. Nå skal folks forhold til personvernet i Norge kartlegges.

KJERSTI LØKEN

Datatilsynet går en usikker fremtid i møte. I løpet av neste år får Norge en ny lov om personvern. Personlige opplysninger om nordmenn skal også kunne flyte fritt i Europa, som følge av EUs direktiv om persondata. Nå vil Datatilsynet for første gang kartlegge folks forhold til personvern i en landsomfattende undersøkelse. Resultatet av undersøkelsen skal styre Datatilsynets virksomhet videre.

– Vi tror ikke folk er oppatt av personvern som begrep. Men den dagen man føler seg krenket, da er man veldig opptatt av reglene for å beskytte privatlivet. Vi må fylle mellomrommet mellom det å ikke være engasjert til det å bli veldig engasjert, sier informasjonssjef i Datatilsynet Hege Njaa.

Datatilsynet mottok i fjor 28 prosent flere henvendelser fra private og firmaer enn i 1995. Antall dokumenter til hver sak øker også og viser at de blir stadig mer kompliserte. Tilsynet har 19 ansatte.

– Datatilsynet ble opprettet i 1980, men vi vet egentlig ikke noe om hva folk mener om det vi gjør, og hva de mener om personvern, sier Njaa. Det kreves i dag konsesjon for å samle kredittopplysninger om folk, opplysninger som skal brukes i headhunter-firmaer og i registre som kobler folk som ønsker personlig kontakt med andre. Også forskningsregistre må ha konsesjon, akkurat som firmaer som sender adressert reklame. – Det finnes en rekke muligheter for å koble informasjon i de ulike registrene, sier Njaa.

Skummelt

Hva synes folk er skummelt? Hvilke grenser bør settes for privatlivet? Når følger man seg over-registrert?

Datatilsynets undersøkelse skal omfatte 1500 personer. En gruppe på 30 journalister skal intervjues om personvern direkte. Statistisk sentralbyrå utformer spørsmålene, som skal være svært konkrete og bevisstgjøre folk i forhold til hvilke informasjonen de gir fra seg til hvilke registre. Dermed skal Datatilsynet kunne skape seg et inntrykk av hvilke områder som skal prioriteres, og hvordan man kan nå ut med informasjon.

– Forhåpentlig vil vi bli mer bevisst på at det finnes en lov om personvern, og at

man kan sette grenser, sier Njaa. Datatilsynet har forøvrig selv søkt om og fått konsesjon fra Justisdepartementet til å opprette personregister i forbindelse med undersøkelsen.

Fakta

Personregistre

- Det finnes ca. én million registre i Norge som inneholder persondata.
- 65 000 registre er konsesjonspliktige. Det vil si at det er søkt om og innvilget tillatelse til å opprette registrene.
- I fjor ga Datatilsynet 2713 konsesjoner til å opprette personregistre. I 1994 var tallet 1656.

Biblioteker får ikke registrere boklånere

KJERSTI LØKEN
MORTEN HVAL (foto)

Datatilsynet sier nei til å registrere bøker som bringes hjem til eldre og syke. Dermed kan det bli slutt på tjenesten.

– Idiotil tordner bibliotekssjefen i Bærum, Sissel Nilsen.

«Boken kommer» heter den spesielle servicen bibliotekene yter overfor eldre og syke som ikke klarer å komme seg til biblioteket på egen hånd. Den enkelte person blir oppsøkt av biblioteket en gang i måneden og får nye bøker. Det er ingen grenser for hvor mange bøker man kan låne. Stadig flere benytter seg også av lyd-

bøker. Nå har bibliotekene i Asker og Tønsberg søkt om å få opprette et dataregister over dem som får bøkene, slik at de ikke mottar de samme bøkene flere ganger. Også biblioteket i Bærum vil så raskt som mulig opprette en slik elektronisk oversikt over de ca. 100 personene som får tilkjørt litteratur.

Det sier Datatilsynet tvert nei til.

Personregisterloven kre-

ver at alle opplysninger som kobler låntager med den tjenesten som er benyttet, skal slettes umiddelbart. Datatilsynet mener at bibliotekene må ivareta låntagerens behov for diskresjon. Tilsynet foreslår at låntager selv oppbevarer et kort hjemme der det står hvilke bøker som er lånt tidligere.

– Det er komplisert å holde styr på bøkene for å hindre at de ikke kommer igjen. Det er ikke så lett for den

enkelte å holde oversikt. Bibliotekaren kan jo ikke huske hvilke bøker den enkelte har lånt. Og manuell registrering vil bli så kostbart for oss, at tjenesten vil kunne falle bort, sier Sissel Nilsen.

Men det er heller ikke så enkelt, for da bryter biblioteket biblioteksloven. I lovens står det ettertrykkelig at biblioteket omfatter pasienter på sykehus og helseinstitusjoner og andre som

har spesielle vansker med å bruke biblioteket.

– Vår sjåfør går ofte helt frem til sengen hos enkelte mennesker, forteller Nilsen, som mener tjenesten er svært viktig å beholde.

– Dette tjener samfunnet på. Folk holder seg med åndelig føde og holder hjernen i orden når de får bøker.

Bibliotekene har klaget på Datatilsynets avgjørelse.

PÅ VEI: Bjørn Benkow (nærmest), ansvarlig for «Boken kommer»-ordningen i Bærum, sjåfører Arnstein Johansen og Bærum biblioteksjef Sissel Nilsen vil gjerne fortsette med utkjøring av bøker til syke og eldre - hvis de får lov.